

Sygn. akt III Ca 354/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek (spr.)

Sędzia SO Lucyna Morys-Magiera

Sędzia SO Roman Troll

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2018 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa K. B. następcy prawnego W. B.

przeciwko Zakładom (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
w Ż. i Gminie Ż.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej Zakładu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż.

od wyroku Sądu Rejonowego w Żorach

z dnia 28 listopada 2017 r., sygn. akt I C 96/10

uchyla zaskarżony wyrok w punktach 1 oraz 4 i w tym zakresie znosząc postępowanie od dnia 23 sierpnia 2017 r. sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Żorach do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSO Roman Troll SSO Leszek Dąbek SSO Lucyna Morys-Magiera

Sygn. akt III Ca 354/18

UZASADNIENIE

Powód W. B. żądał zasądzenia na jego rzecz

od pozwanej Zakładu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż. kwoty 17.723,76 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi począwszy od dnia

6 11 2009r. oraz zwrotu kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie twierdził, że przez 17 lat świadczył na rzecz pozwanej usługi inkasenta bazaru przy ul. (...). W październiku 2009r. został poinformowany, że przeprowadzona kontrola wykazała niedopłatę wpłat do kasy w kwocie 14.740,00 złotych. Powód zapłacił naliczoną kwotę. Pomimo tego pozwana wzywała go do zapłaty dalszych kwot oraz dokonała zawiadomienia do Prokuratury Rejonowej w Ż. o popełnieniu przestępstwa. Zdaniem powoda pozwana wprowadziła go w błąd i wykorzystując jego zaufanie pobrała jego pieniądze zamiast rozwiązać

z nim umowę. Dochodzona należność obejmuje kwotę 16.234,00zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia i kwotę 1.489,76zł tytułem należnej prowizji za pobranie opłaty targowej we wrześniu 2009 roku.

Pozwana Zakłady (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż. wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów procesu.

Zarzuciła brak legitymacji biernej. Przyznała, iż strony łączyła umowa zlecenia i jednocześnie wskazała, że wszelkie należności z tytułu opłat targowych stanowiące dochód gminy, była przekazywane na rachunek bankowy Urzędu Miasta w Ż..

Nie pozostaje wzbogacona skoro przekazała środki pieniężne na rzecz innego podmiotu. Kwota wpłacona przez powoda pokryła jedynie część wyrządzonej przez niego szkody, gdyż łączna wysokość niewpłaconej do kasy pozwanej opłaty targowej wynosi

39.902 zł.

Pismem procesowym z dnia 13 05 2011r. powód wniósł o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanej Gminy Ż.. Następnie wniósł o zasądzenie na jego rzecz solidarnie należności dochodzonej pozwem od obu pozwanych oraz dodatkowo o ustalenie, że jest zadłużony wobec pozwanych z tytułu niewpłaconej opłaty targowej za okres od dnia 1 05 2008r. do dnia 30 09 2009r. oraz, że roszczenie pozwanych z tytułu pobieranej przez powoda opłaty targowej za okres od 1 01 2006r. do 30 04 2008r. przedawniły się.

Sąd Rejonowy w Żorach postanowieniem z dnia 24 05 2011r. wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanej Gminę Ż..

Pozwana Gmina Ż. wniosła o odrzucenie pozwu, bądź oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu zarzuciła, że opłata targowa jest dochodem gminy i wszelkie spory dotyczące opłaty targowej są rozstrzygane na drodze administracyjnej w oparciu o przepisy ustawy Ordynacja podatkowa. Spór powoda z gminą nie może być przedmiotem rozpoznania przez sąd cywilny, gdyż nie ma charakteru cywilnego. Ponadto podniosła, że z powodem nie łączyła ją żadna umowa, która mogłaby być podstawą jego roszczeń. Powód nie uzyskał od gminy jakkolwiek korzyści majątkowej. Nie zostało także wykazane, by świadczone przez niego dobrowolnie na rzecz Zakładów (...) Sp. z o.o. kwoty były świadczone bez podstawy prawnej. Nadto zarzuciła, że kwoty wpłacone do jej budżetu z tytułu opłaty targowej zostały zużyte w taki sposób, że nie jest już wzbogacona. Zgodnie z przepisami o finansach publicznych środki publiczne pochodzące z poszczególnych tytułów nie mogą być co do zasady przeznaczane na finansowanie imiennie wymienionych wydatków, dlatego dochody pozwanej z tytułu opłat targowych wpływały do budżetu i nie były powiązane z żadnym ze szczególnych rodzajów wydatków. Z budżetu tego były finansowane wydatki związane z całokształtem działalności pozwanej.

Sąd Rejonowy w Żorach w wyroku z dnia 28 11 2017r. zasądził od pozwanej Zakładów (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż. rzecz powoda kwotę 17.723,76 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 04 2010 roku oraz kwotę 5.621,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu; oddalił powództwo w pozostałym zakresie; umarzył postępowanie w stosunku do pozwanej Gminy Ż.; nakazał pobrać od pozwanej Zakładów (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Żorach kwotę 816,59 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

W ustalonym stanie faktycznym w motywach rozstrzygnięcia przywołał regulację art. 405 k.c., art. 410 § 1 i 2 k.c. oraz art. 407 k.c. i 409 k.c., i uznał, że pozwana ad. 1 powinna była liczyć się z obowiązkiem zwrotu świadczenia, jako świadczenia nienależnego. Powód nie był w ogóle zobowiązany do jego spełnienia. W oparciu o opinię biegłych uznał, iż fakt ujęcia przez pozwaną wpłaconych przez powoda należności w rozliczeniu zaległej opłaty targowej nie oznacza, że rozliczenie to mogło stanowić podstawę do zapłaty należności. Ponadto stwierdził, że nie doszło do bezproduktywnej utraty przedmiotu wzbogacenia. Nie zachodziła też żadna z przesłanek określonych w art. 411 k.c. wyłączających zwrot nienależnego świadczenia, a w szczególności, że spełnienie świadczenia czyniło zadość zasadom współżycia społecznego. Wobec cofnięcia powództwa w stosunku do pozwanej ad. 2 i uznając cofnięcie pozwu za dopuszczalne w świetle art. 203 § 4 k.p.c., na podstawie art. 355 § 1 k.p.c., orzekł o umorzeniu powództwa w stosunku do pozwanej Gminy Ż..

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., oddalając powództwo w pozostałym zakresie, biorąc pod uwagę że powód określił pozwanej ad. 1 termin do zwrotu należności do dnia 31 marca 2010 roku.

O kosztach procesu w oparciu o art. 100 zd. 2 k.p.c. , a o nieuiszczonych kosztach sądowych na podstawie art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 623 z późn. zm.).

Orzeczenie zaskarżyła **Pozwana Zakłady (...)**

z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż., która wносиła o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, bądź uchylenie wyroku w zakresie punktu 1,4 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Zarzuciła błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegające na przyjęciu, że:

- przedmiotem żądania pozwu jest zwrot kwoty nadpłaconej przez powoda zainkasowanej przez niego opłaty targowej, podczas gdy przekazana przez powoda kwota w wysokości 17 723,76zł nie stanowiła nadpłaty opłaty targowej, a pokrywała w części sumę ujawnionej niedopłaty;
- pozwana winna była liczyć się z obowiązkiem zwrotu kwoty zapłaconej przez powoda, podczas gdy kwota ta winna zostać przez powoda jako jedyne inkasenta pobrana od podatników, wpłacona w kasie pozwanej, a następnie przez pozwaną przekazana Gminie Ż.;
- powód podczas świadczenia usług na rzecz pozwanej zawsze miał porządek w dokumentach, wpłaty powoda z tytułu należnej opłaty targowej wysokości na budzą żadnych zastrzeżeń, według posiadanych przez powoda potwierdzeń dokonania zapłaty, należnej kwoty nie brakowało. Wskazane ustalenia doprowadziły do błędnego wniosku, że rozbieżności pomiędzy kwotami należnymi G. Ż. tytułem opłaty targowej, a sumą zainkasowaną i wpłaconą przez powoda w kasie pozwanej nie mogły powstać z winy powoda, podczas gdy powód już w treści pozwu wskazał, że nie dotrzymywał należytej staranności w wypełnianiu swoich obowiązków;
- wszelkie wyliczenia przedstawione przez pozwaną SA niepoprawne, niewiarygodne i nieudokumentowane, a przedstawione zestawienia nie mają mocy prawnej, bowiem w aktach brak jest ich oryginałów, podczas gdy pozwana obecnie nie posiada oryginałów z uwagi na upływ czasu 5 lat, w jakim była ona obowiązana je przechowywać;
- powód spełnił świadczenie pozwanej dokonując zapłaty należności dochodzonych pozwem jedynie z uwagi na twierdzenia pozwanej o braku

w kasie opisanej kwoty, nie mając wcześniejszej możliwości wyjaśnienia skąd wziął się dług i czując się jednocześnie zastraszoną, podczas gdy powód miał pełną świadomość, że z jego winy powstały rozbieżności pomiędzy kwotami należnymi Gminie Ż.;

Ponadto zarzuciła, że przy ferowaniu wyroku naruszono prawo materialne regulacje:

- art. 405 k.c. i art. 410 k.c. poprzez błędne ich zastosowanie i orzeczenie, że świadczenie spełnione przez W. B. jest pozwanej nienależne i powinno być przez pozwaną zwrócone, podczas gdy świadczenie pozwanego było należne pozwanej z uwagi na łączącą strony umowę zlecenia;
- art. 407 k.c. poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie od pozwanej dochodzonej pozwem kwoty, podczas gdy ewentualny obowiązek jej wydania przeszedł na podmiot trzeci Gminę Ż., której pozwana jako beneficjentowi opłaty targowej przekazała w całości uzyskana od powoda sumę;
- art. 409 k.c. poprzez jego niezastosowanie bowiem nawet gdyby uznać, że pozwana tytułem zapłaty dokonanej przez powoda uzyskała korzyść majątkową to obowiązek wydania lub zwrotu tej rzekomo osiągniętej korzyści wygasł, bowiem:
- w krótkim czasie od jej otrzymania pozwana rozporządziła tą korzyścią bezpłatnie na rzecz podmiotu trzeciego, poprzez przekazanie jej beneficjentowi opłaty targowej, stąd pozwana nie jest już wzbogacona wskutek wyzbycia się rzekomo osiągniętej korzyści;
- pozwana otrzymując tę wpłatę od powoda nie powinna była liczyć się z obowiązkiem jej zwrotu powodowi, bowiem została ona wpłacona przez niego tytułem pokrycia rozbieżności powstałych między kwotą pobraną przez powoda, a płaconą następnie przez niego w kasie pozwanej;
- art. 411 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie, bowiem gdyby dać wiarę zeznaniom powoda złożonym w toku postępowania przed sądem I instancji i uznać, że powód miał świadomość, że świadczenie przez niego spełnione jest pozwanej nienależne – powództwo pozbawione byłoby podstawy prawnej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W toku postępowania odwoławczego ustalono, iż powód zmarł w dniu 23 08 2017r., a więc przed zakończeniem rozprawy i wydaniem skarżonego orzeczenia.

Stosownie do treści art. 174 § 1 k.p.c. Sąd zawiesza postępowanie z urzędu w razie śmierci strony.

Niezawieszenie postępowania i przeprowadzenie rozprawy po śmierci strony powoduje, że zachodzi nieważność postępowania na podstawie art. 379 pkt 2

(por. w uzasadnieniu wyrok SN z dnia 18 kwietnia 1997 r., III CKN 39/97,

LEX nr 50774).

Dlatego niezależnie od oceny zasadności zarzutów podniesionych w apelacji zachodziła potrzeba uchylania zaskarżonego postanowienia, zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Reasumując z podanych względów apelację jako uzasadnioną uwzględniono, orzekając jak w sentencji w oparciu o przepis art. 386 § 2 k.p.c., art. 379 pkt 2 k.p.c. w związku art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Rejonowy rozpoznając ponownie weźmie pod uwagę, iż zniesione przez Sąd odwoławczy czynności nie istnieją, co wymaga ich powtórzenia.

SSO Roman Troll SSO Leszek Dąbek SSO Lucyna Morys-Magiera